

PRESIDENTSMARKT

Over 10 dagen gaan de Amerikanen naar de stembus om een nieuwe president te kiezen. Weet u wie ze het liefst als president hebben? Al Gore. Weet u wie de nieuwe president wordt? George W. Bush Jr. Hoe ik dat weet? Ik zal u uitleggen hoe de toekomst voorspeld kan worden.

Wat de Amerikanen willen heb ik ontleend aan een opinie-onderzoek van CNN: een grote meerderheid geeft aan Gore boven Bush te prefereren. Zo'n "poll" moet altijd met de nodige voorzichtigheid geïnterpreteerd worden, de steekproef hoeft niet representatief te zijn. Natuurlijk is ook het stemmende deel van de natie geen goede afspiegeling van de samenleving als geheel. Zwarten, armen en latino's zijn minder geneigd te gaan stemmen en hun stem telt dus minder. Over het algemeen hebben zij een voorkeur voor de Democratische kandidaat en Bush profiteert dus van het feit dat deze groepen minder actief participeren.

Dat Bush zal winnen ontleen ik aan de politieke aandelenmarkt van de Universiteit van Iowa (<http://www.biz.uiowa.edu/iem/markets>). Deze markt voorspelt dat Gore 48,9% van de stemmer zal krijgen en Bush 49,5%. De percentages liggen dicht bij elkaar, het is een spannende race. Volgens de markt is de kans dat Bush zal winnen echter 59%, terwijl de kans dat Gore wint slechts 43% is. U weet, de markt heeft altijd gelijk, Bush zal dus winnen.

Bij een opinie-onderzoek wordt mensen gevraagd op wie ze zouden stemmen als er nu verkiezingen zouden zijn. Mensen zeggen zomaar wat, om van de vraagsteller af te zijn, of ze doen uiteindelijk niet wat te zeggen. Vandaar dat opinie-onderzoekers er nog wel eens naast zitten. Op de elektronische presidentsmarkt van Iowa kunnen mensen gokken op wie de nieuwe president wordt, economen noemen dat handelen. Mensen zetten daarbij hun eigen geld in en handelen daarom minder lichtzinnig dan bij een opinie-onderzoek. De winstmogelijkheden op de markt trekken bovendien speculanten aan, die informatie verzamelen en die ervoor zorgen dat de prijs op de markt niet teveel van de "fundamentele" waarde kan afwijken. Vandaar dat de markt vaak beter voorspelt.

Het principe van de markt is eigenlijk heel simpel. Op dit moment kan op twee presidentsmarkten gehandeld worden: de stemmen-percentagemarkt en de winnaarsmarkt. Op elk van deze markten

worden drie contracten verhandeld: Gore, Bush en Nader. De laatste is de kandidaat van de hervormingspartij, die (volgens de markt) slechts ongeveer 1,2% van de stemmen zal halen. Op de winnaarsmarkt levert inzetten op Bush \$1 op als Bush wint, en niets als hij verliest. Momenteel betaalt u voor een Bush-contract \$0,59. Als u dus denkt dat de kans dat Bush wint meer dan 59% is moet u zo'n contract kopen, als u denkt dat de kans minder is, moet u het contract verkopen. Juist omdat de evenwichtsprijs nu \$0,59 is, schat de markt de winstkans van Bush op 59% in: bij deze prijs ziet geen van de handelaren winstmogelijkheden. De procentagemarkt werkt op vergelijkbare manier, hier is de uitbetaling echter gelijk aan het percentage stemmen dat een kandidaat behaalt en in de marktprijs dus gelijk aan het verwachte percentage.

Bij de presidentsverkiezingen in 1988 en 1992 voorspelde de aandelenmarkt de uitslag bijna perfect. In 1996 zat de markt er naast, volgens de onderzoekers omdat er op het laatst teveel handelaren toetraden. Vandaar dat men nu, sinds afgelopen maandag, geen nieuwe handelaren meer toelaat. U kunt dus wel kijken, maar niet meer deelnemen.

Ook andere aspecten van de toekomst kunnen met markten voorspeld worden. Wat is nou moeilijker voorspelbaar dan het weer? Hoe vaak zitten de weerbureau's er niet naast? Onderzoekers in de VS hebben laten zien dat prijzen voor termijncontracten van sinaasappelsap de temperatuur in Florida beter voorspellen dan de weerbureau's in Florida dat doen.

Wilt u weten of de Euro over een paar maanden minder waard zal zijn dan \$0,75? Kijk in de krant van vandaag en zoek onder termijncontracten.

Eric van Damme